

Uddannelseshistorie 2014

Bilag

Elevtimetal i folkeskolens fag fra 1960 til 2014

– fra den Blå Betænkning til heldagsskolen

Af Signe Holm-Larsen

Til grund for denne komparative undersøgelse af elevtimetal i folkeskolen ligger udvalgte normal-timeplaner for 1.-9. klassetrin, udsendt af Undervisningsministeriet i perioden 1960-2014. Analysen omfatter således ministeriets vejledende elevtimetalsplaner i tilslutning til periodens tre folkeskolelove fra 1958, 1975 og 1993 samt planer udsendt ved større ændringer i elevernes timetal, bl.a. skiftet fra egentligt lektionstal til årsklokketimetale i 2003. Da opgørelsen omfatter 1.-9. klassetrin, har det været nødvendigt at medregne 1. og 2. realklasse i 1960- og 1970-opgørelserne indtil undervisningspligtens forlængelse fra syv til ni år i 1972. Undersøgelsens slutpunkt er folkeskolereformens 2014-timetalsfordelingsplan samt den gældende timefordeling umiddelbart op til dette tidspunkt.

Præmisser for sammenstillingen

Alle timefordelingsplaner i analysen medtager fuld fagrække. Fagenes timetal, der i periodens første del var fastsat som et ugentligt lektionstal og fra 2003 som årsklokketimer, er for tydelighedens skyld i tabel 1-7 oplyst som både uge- og årstimetal. Analysens omdrejningspunkt er dog på årstimetallet, idet også den seneste plan fra 2014 benytter denne opgørelsesform. Pause-/frikvarterstid er ikke medregnet i denne undersøgelse. Det samme gælder de ekstra lærertimer ved deletimer, der indgik i timefordelingsplanerne ved 1958- og 1975-loven, men ikke derefter med den begrundelse, at de halve klasser godt nok gav eleverne mere lærertid, men ikke mere undervisningstid.

Sammenstillingen kompliceres af, at mange af fagene har skiftet navn i perioden, fx matematik (med eller uden regning), kristendomskundskab (og/eller religion), fysik/kemi (før naturlære), biologi (før også naturkundskab, naturhistorie), musik (før sang), idræt (før legemsøvelser, gymnastik), madkundskab (før husgerning og hjemkundskab), billedkunst (før formning), håndværk og design (før sløjd og håndgerning, håndarbejde). I tabel 1-6 anvendes dagældende navne og i tabel 7-10 2014-navnene. Samtidig er nye fag kommet til, fx natur/teknik, og de erstatter eller henter timer fra gamle fag, som udgår på flere klassetrin for så på et tidspunkt eventuelt at komme tilbage, fx geografi og biologi. Undersøgelsen søger at tage højde for dette forhold ved, når det er skønnet relevant, at samle fag gruppevis, fx naturfagene og de praktisk-musiske fag.

Endvidere spiller valgmuligheder både med hensyn til skolernes fagudbud og elevernes fagvalg en rolle for sammenstillingen. Således kunne den enkelte skole som 1. fremmedsprog vælge mellem engelsk og tysk indtil 1975, hvor engelsk blev fast 1. og tysk 2. fremmedsprog. Fra 1993 og fremefter kan skolen vælge som 2. fremmedsprog at udbyde tysk og/eller fransk samt valgfagsrækken. Eleverne kan vælge mellem skolens og ungdomsskolens række af valgfag og indtil 1993 også mellem 2. fremmedsprog og valgfag, lige som de indtil 2006 kunne vælge, om de ville indstille sig til folkeskolens afgangsprøver, og indtil 2014, om de ville have karakteren for deres projektopgave ført på afgangsbrevet.

Også kønsproblematikken indvirker på opgørelsen. Omfanget af kønsopdelt undervisning er gradvis aftaget i løbet af perioden, men kan aktuelt stadig forekomme i fx idræt. Siden 1975-loven har timetallene imidlertid været de samme for drenge og piger i de enkelte fag, og en eventuel køns-

opdeling fremgår derfor ikke af timefordelingsplanerne. I fag, hvor kønsproblematikken har medført forskel på drenges og pigers timetal, jf. tabel 1 og 2, er drengenes timetal her anført før pigernes.

Med baggrund i analysens komparative karakter er fagenes rækkefølge i tabel 1-9 for over-skuelighedens skyld ensliggjort og fastlagt efter 2014-timefordelingsplanen. Procentberegninger er overalt afrundede.

1958-ordningens timetal i den Blå Betænkning

Med 1958-ændringerne af folkeskoleloven, hvor timefordelingsplanen fremgår af den Blå Betænkning fra 1960 (BB I s. 30-31), blev både mellemskolens eksamens- og eksamensfrie afdeling erstattet af en deling, som dog kunne undlades i købstadsskoler, efter 5. klasse i almene og boglige klasser på 6.-7. klassetrin efterfulgt af henholdsvis 8.-9. klasse og 1.-3. realklasse. Samtidig bortfaldt såvel den landsbyordnede skole som eksamensmellemskolen, og mellemskoleeksamen blev afløst af en oprykningssprøve fra 2. real.

Loven blev primært båret igennem af Julius Bomholt (S), Jørgen Jørgensen (RV) og Poul Hartling (V). Bomholt, som var enhedsskoletilhænger og modstander af eksamensmellemskolen, stod for social udligning mellem by og land, mens den grundtvigianske Jørgen Jørgensen arbejdede for mindre eksamensorientering hen imod en udelt skole, og Poul Hartling var især optaget af at styrke skolen på landet (Holm-Larsen 2010 s. 1985-196). Det var denne kompromispolitik, der blev udmøntet i normaltimesteplanerne i den Blå Betænkning, jf. tabel 1.

Tabel 1. Den Blå Betænkningens normaltimesteplan 1960 1.-7. kl. + 1.-2. realkl.

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	1. r.	2. r.	Ugt. lektioner a 50 min	Årsklokketimer a 60 min. min i 40 uger
Dansk (og skrivning)	10	12	10	10	10	7	5	5	6	75	2500
1. fremmedsprog (engelsk, tysk)	-	-	-	-	-	5	3	4	3	15	500
2. fremmedsprog (tysk, engelsk)	-	-	-	-	-	-	4	4	4	12	400
Historie	-	-	1	1	2	2	2	2	2	12	400
Kristendomsundervisning	2/2	2/2	2	2	2	2	1	1	-	12	400
Regning og matematik	5	5	5	5	5	4	5	6	6	46	1533
Geografi	-	-	1	2	2	1	2	2	2	12	400
Biologi	-	-	1	2	1	2	1	1	2	10	333
Naturlære (fysik/kemi)	-	-	-	-	-	2	2	2	3	9	300
*Legemsøvelser	-	2	3	3	3	3-2	3-2	3	3	23-21	767-700
Sang	2/2	1	1	2	2	1	1	1	2	12	400
*Formning	1	3-1	3-1	3-1	1	2-1	1	1	1	16-9	533-300
*Håndgerning	-	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-1	0-2	-	0-13	0-433
*Sløjd	-	-	-	-	2-0	2-0	3-0	2-0	-	9-0	300-0
*Husgerning	-	-	-	-	-	0-2	0-3	(0-2)	-	0-5	0-167

I alt	18	24	27	30	30	33	33	34	34 **	263	8766
--------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------------	------------	-------------

*Den kønsdelte undervisning i legemsøvelser, formning, håndgerning, sløjd og husgerning er i sammentællingen medregnet som sammenlagt 3, 3, 3, 2, 7, 6 og 2 ugentlige lektioner på 2.-8. klassetrin. I 1. real var der valgfrihed mellem håndgerning og husgerning; de to lektioner er her medregnet under håndgerning.

**Latin som adgangsbetingelse til sprogligt gymnasium med 4 ugentlige lektioner på 9. klassetrin var en tilvalgsmulighed, der lå ud over normaltimeplanen, og faget er derfor ikke medtaget her.

Ovenstående vejledende normaltimeplan kunne indebære op til 10 lektioner færre på 6.-9. klassetrin i forhold til forgængeren eksamensmellemskolen, hvor det havde været en betingelse for ministeriets godkendelse af timeplaner, at de ikke oversteg 36 ugentlige lektioner (Barfod 1950 s. 283). 6 lektioner var dog også efter 1960 uændret højeste daglige timetal, og adskillige steder gik man stadig helt op til 36 lektioners loftet (Jensen 1989 s. 73).

Til fagene dansk, matematik og idræt, til naturfagene og de praktisk-musiske fag var der således afsat et timetal, som ikke siden er overgået.

Femdagesugen og 1970-ordningen

Læseplansudvalget bag den Blå Betænkning blev videreført som "et stående, rådgivende forslagsstillende udvalg i pædagogiske spørgsmål" og blev bl.a. også inddraget i fx Undervisningsministeriets godkendelse af kommunernes antal normerede lærerstillinger – en opgave, som kunne være besværlig nok i en periode med alvorlig lærermangel (Jensen 1989 s. 71-72).

Udvalget måtte da også i efteråret 1968 "give sig i kast med den ubehagelige opgave at foretage visse justeringer af læseplanerne, så de kom i bedre harmoni med den tid, der var til rådighed efter den uundgåelige indskrænkning af elevernes timetal på de ældste klassetrin" (Jensen 1989 s. 73).

Forslag om indførelse af 5-dages-uge blev derfor fremsat i Folketinget 10. marts 1970, og tre dage senere udsendte Undervisningsministeriet så Læseplansudvalgets forslag til vejledende normaltimeplan, jf. tabel 2; forslaget blev med lov nr. 235 af 27. maj 1970 gældende fra 1. august 1970.

Tabel 2. Læseplansudvalgets forslag til normaltimeplan 1970 1.-7. kl. + 1.-2. realkl.

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	1. r.	2. r.	Ugt. lektioner a 50 min	Årsklokketimer a 60 min. min i 40 uger
Dansk	7	7	7	7	7	6	4	5	5	55	1833
Engelsk (eventuelt tysk)	-	-	-	-	4	4	3	3	3	17	567
Tysk (eventuelt engelsk)	-	-	-	-	-	-	3	4	3	10	333
*Historie	-	-	1	1	1	2	2	2	2	11	367
Kristendomskundskab /religion	1	1	2	2	2	2	1	1	1	13	433
Regning og matematik	4	4	4	4	4	4	4	4	6	38	1267
*Geografi	-	-	1	1	1	2	2	2	2	11	367
*Biologi	-	-	1	1	1	2	2	2	2	11	367
Naturlære (fysik/kemi)	-	-	-	-	-	-	2	3	2	7	233
Legemsøvelser	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18	600
Musik	2	2	2	2	2	2	-	-	-	12	400
Formning	2	2	2	2	2	2	-	-	-	12	400
**Håndarbejde	-	-	-	2	0-2	0-2	0-2	-	-	8	267

**Sløjd	-	-	-	-	2-0	2-0	2-0	-	-	(6)	(200)
Husgerning	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	100
Valgfag	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	133
I alt	18	18	22	24	28	30	30	30	30	230	7667

*Historie, geografi og biologi var foreslået som orientering på 3.-5. og 8.-10. klassetrin, men er her for oversigtlighedens skyld fordelt på de tre fag med hver en lektion på 3.-5. og hver to lektioner på 8.-9. klassetrin.

**Den konsdelte undervisning i håndgerning og sløjd indgår i sammentællingen under faget håndarbejde.

***Latin som adgangsbetingelse til sprogligt gymnasium med 4 ugentlige lektioner lå ud over normaltimeplanen og er ikke medregnet her.

Alene indførelsen af femdagesugen medførte således et fald på 1099 årsklokketimer eller 12,5 % af 1960-timetallet – et betydeligt fald, selvom antallet af ugentlige undervisningsdage var reduceret endnu mere, nemlig med 16,7 %. Resultatet var derfor, at skoleledelserne skulle have presset 11 lektioner mere end før ind på ugens fem skoledage.

Samtidig gennemførtes en række afledte ændringer, bl.a. fastlæggelsen af skoleårets længde til ca. 200 skoledage fordelt på 40 uger med et fælles tidspunkt for sommerferiens begyndelse – en bestemmelse, der først bortfaldt i 2003. Der måtte som følge heraf ikke mere på lørdage gennemføres undervisning, "der indgår i et fast ugentligt skema", men altså gerne særlige arrangementer som featedage mv. Lektionerne var dog stadig af 50 minutters varighed.

Desuden blev 1. fremmedsprog rykket et år frem til start i 5. kl.; også musik og formning blev rykket et år frem og kunne herefter afsluttes i 6. i stedet for 7. kl., mens naturlære og husgerning blev udskudt et år til start i 7. kl. Først fra august 1970 var håndarbejde i 4. kl. obligatorisk for begge køn og sløjd ikke mere forbeholdt drenge.

Værd at hæfte sig ved er i øvrigt, at faget kristendomskundskab her faktisk fik forøget sit timetal med en lektion på 9. klassetrin, men det blev en kort fornøjelse, for med 1975-timeplanen fortsatte fagets timetalsnedgang i takt med samfundets generelle sekularisering.

Kortere lektioner og 1975-ordningen

En af milepælene på vej mod den udvidede undervisningspligt er Helge Larsens (RV) 9-punktsprogram fra januar 1969 om en niårig undervisningspligtig grundskole og et supplerende alment 10. skoleår. Efter kommunalreformen i 1970 kom så læseplansudvalgets "Notat" fra juni 1971, hvor udvalget fulgte op og foreslog en stort set udelt 10-årig skole med niveaudeling i matematik, engelsk og tysk på 8.-10. klassetrin og i fysik-kemi på 9.-10. klassetrin og frivillige afsluttende prøver (Jensen 1989 s. 77). I 1972 blev undervisningspligten så med Knud Heinesens (S) "lille reform" langt om længe udvidet fra 7 til 9 år.

De to ekstra skoleår gav for den elevgruppe, som før var gået ud af skolen efter 7. klasse, en betydelig timetalsforøgelse. Men det var sparetider, og i 1973 – året for den første oliekrise – blev minuttallet for den enkelte lektion med virkning fra august 1974 reduceret fra 50 til 45 minutter; samtidig blev lærernes pligtige ugentlige lektionstal foreslået forhøjet fra 27 til 30, men dog forhandlet ned til 28 (Holm-Larsen 2010 s. 202).

Reduktionerne i elevernes timetal blev tydelige med 1975-loven, som kom til verden i en tid med mange skift på undervisningsministerposten: Lovforslaget blev først fremsat i 1972 af Knud Heinesen og genfremsat i 1973 af Ritt Bjerregaard (S), men så blev Tove Nielsen (V) undervisningsminister i Poul Hartlings venstre-regering fra januar 1974; hun nåede lige at fremsætte sin revision af lovforslaget, før Ritt Bjerregaard igen tog over i december 1974 og gennemførte Tove Niensens lovforslag med nogle få, mindre ændringsforslag. I store træk lå slutresultatet meget tæt på Heinesens forslag, blot med afgangsprøverne bevaret og forskellige niveauer i de kursusdelte fag regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi.

Tabel 3. Timetal 1975-loven 1.-9. klasse

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	Ugt. lektioner a 45 min	Årsklökke timer a 60 min. min i 40 uger
Dansk	9	8	7	6	6	6	6	6	6	60	1800
Engelsk	-	-	-	-	3	3	3	3	3	15	450
Tysk	-	-	-	-	-	-	3	4	4	11	330
Historie *	-	-	1	1	1	2	2	1	1	9	270
Kristendomskundskab	1	1	1	2	1	2	-	1	1	10	300
Regning/matematik	4	4	4	4	4	4	4	4	4	36	1080
Geografi *	-	-	1	1	1	2	2	1	1	9	270
Biologi *	-	-	1	1	1	2	2	1	1	9	270
Fysik/kemi	-	-	-	-	-	-	2	2	2	6	180
Idræt	1	2	2	2	2	2	2	2	2	17	510
Musik	1	2	2	2	1	-	-	-	-	8	240
Formning	1	2	2	2	1	-	-	-	-	8	240
Håndarbejde	-	-	-	2	2	-	-	-	-	4	120
Sløjd	-	-	-	-	2	2	-	-	-	4	120
Hjemkundskab	-	-	-	-	-	2	3	-	-	5	150
Valgfag	-	-	-	-	-	-	-	4	4	8	240
Klassens time	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	270
I alt	18	20	22	24	26	28	30	30	30	228	6840

*Historie, geografi og biologi var tilrettelagt som orientering på 3.-5. og som samtidsoorientering på 8.-10. klassetrin, men er her for oversigtlighedens skyld fordelt på de tre fag med hver en lektion på hvert af de angivne klassetrin.

Denne gang var elevtimetsreduktionen på 827 årstimer svarende til 10,8 %. På 15 år var elevernes timetal altså faldet med i alt 22 %.

Elevtimetallet var i 1975-loven fastsat som et ugentligt minimums- og maksimumstimetal med et gennemgående interval på 5-6 lektioner. I lovens gennemførelsescirkulære blev timetalsrammen udmøntet i en vejledende normaltimefordelingsplan ved en såkaldt modelskole med dobbelt klasserække og 22 elever pr. klasse, så kommunerne i forhold til "spareniveauet fra 1973-74" kunne inspireres til at reducere timeforbruget med yderligere ca. 2 % (Helsted 1979 s. 23 og 21).

Samtidig introduceredes begrebet "afledte timeplaner", hvor man ud fra et gennemsnitligt lærerskematimeforbrug pr. elev kunne regne sig frem til, hvor mange lektioner der kunne spares, når en klasse blot havde få elever. Desuden skete der nogle mindre justeringer af fagrækken, idet idræt i 1980 fik tilføjet en lektion på 4. og 5. klassetrin og historie en lektion på 8. og 9. klassetrin, mens latin blev marginaliseret med en placering som valgfag på 10. klassetrin i stedet for den hidtidige som status som tilbudsfag på 9. klassetrin.¹

Perioden var præget af økonomisk opbremsning og fokus på styring af kommunernes lærerløn-timeforbrug. Samme år indførtes imidlertid bloktilskudsprincippet, hvad der i betydelig grad mindskede statens finansielle interesse i at begrænse folkeskolens lærerskematimeforbrug, men samfundsøkonomiske og arbejdsmarkedspolitiske hensyn begrundede alligevel indtil 1990 et loft over kommunernes timeforbrug (Helsted 1979 s. 20). Også en minimumstimetalsgrænse var nødvendig, ikke mindst fordi kommunerne i kraft af tidens decentraliseringspolitik havde fået overdraget beslutningskompetencen vedr. skole- og undervisningsplaner, herunder fastsættelse af skolernes elevtimetal. Man havde i centraladministrationen fantasi nok til at forestille sig, hvordan den kompetence kunne udnyttes lokalt i sparetider.

Ressourcestyringens nøgletalstænkning slog hurtigt igennem i kommunernes uddannelsesbudgetlægning, ikke mindst på grund af 1980'ernes faldende elevtal og den generelle samfundsøkonono-

¹ Ved tilbudsfag forstås fag, som det er obligatorisk for skolerne at udbyde, og som er frivillige for eleverne, mens valgfag er frivillige for skolerne at oprette og for eleverne at deltage i. Tilbudsfagbegrebet blev indført med 1975-loven og gled ud igen i 2014.

miske udvikling, som i disse år var præget af „kartoffelkure“ og på skoleområdet fyringer efter SIFU-princippet – ikke mindst det sidste fik langtidseffekt på området gennem fastfrysning og fossilering af folkeskolens lærerstab (Holm-Larsen 2010 s. 219).

Den udelte enhedsskoles timetal i 1993

1993-loven blev forberedt i perioden 1988-92 ved det fireårige 7-punktsprogram med den efter sin tid betydelige økonomiske ramme på 100 mio. kr. årligt. Der blev herved for første gang på grundskoleområdet taget et nyt værktøj i brug til central styring af pædagogisk udvikling, nemlig puljestyrringsprincippet, hvor den enkelte skoles motiverede ansøgning skal formuleres inden for udmeldte retningslinjer, hvis man vil være med i opløbet om en ekstra ressourcefordeling. Fremgangsmåden har siden fået betydelig udbredelse.

Elevtimetallet blev udvidet lidt, og to nye fag kom til: samfundsfag på 9. klassetrin og natur/teknik på 1.-6. klassetrin, hvoraf sidstnævnte hentede de fleste timer fra geografi og biologi. Engelskundervisningen blev fremrykket fra 5. til 4. klassetrin, tværfaglig undervisning blev hjemlet i § 5, stk. 1, og den obligatoriske projektopgave på 9. og 10. klassetrin i § 13, stk. 5, lige som princippet om undervisningsdifferentiering blev understreget. Samtidig fastsattes et minimumstimetal med den bemærkelsesværdige tilføjelse, at det ved små skoler og lave klassekvotienter ikke krævede dispensation at gå under minimumstimetallet (Blaksteen et al. 1994 s. 44).

1993-lovens implementering var præget af lærernes kommunalisering samme år, hvor arbejdsreglernes opgørelse i U-, F- og Ø-tid samt stadig mere kritiske, internationalt komparative OECD-rapporter satte spørgsmålstegn ved folkeskolens faglige kvalitet. Tilsammen medvirkede alt dette til en kritisk drejning i omverdenens syn på folkeskolens virksomhed – med voksende søgning til de private skoler til følge.

Tabel 4. Timetal 1993, 1.-9. klasse

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	Ugt. lektioner a 45 min	Årsklokketimer a 60 min. min i 40 uger
Dansk	9	8	7	6	6	6	6	6	6	60	1800
Engelsk	-	-	-	2	3	3	3	3	3	17	510
Tysk	-	-	-	-	-	-	3	4	4	11	330
Historie	-	-	1	1	1	2	2	2	-	9	270
Samfundsfag	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	150
Kristendomskundskab	2	1	1	1	1	2	-	1	1	10	300
Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4	4	36	1080
Natur/teknik	1	1	2	2	2	3	-	-	-	11	330
Geografi	-	-	-	-	-	-	2	2	-	4	120
Biologi	-	-	-	-	-	-	2	2	-	4	120
Fysik/kemi	-	-	-	-	-	-	2	2	2	6	180
Idræt	1	2	2	3	3	2	2	2	2	19	570
Musik	1	2	2	2	1	1	-	-	-	9	240
Billedkunst	1	2	2	2	1	-	-	-	-	8	270
*Håndarbejde	-	-	-	2	2	-	-	-	-	4	120
*Sløjd	-	-	-	-	2	2	-	-	-	4	120
*Hjemkundskab	-	-	-	-	-	2	3	-	-	5	150
Valgfag	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	120
Klassens tid	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	270
I alt	20	21	22	26	27	28	30	31	30	235	7050

* Fagene håndarbejde, sløjd og hjemkundskab med de fælles timetal på 4.-7. kl.tr. 2 – 4 – 4 – 3 er af opgørelsessyn her så ligeligt som muligt fordelt på fagene på de nævnte klassetrin.

Med 1993-loven vendte udviklingen inden for elevtimetallet. Man var efterhånden klar over, at tidspresset i undervisningen var en væsentlig hindring for elevernes udbytte af undervisningen (Skov 1986 s. 8). Efter den foregående periodes gentagne reduktioner voksede det samlede årstimetal på 1.-9. klasseforløbet endelig på ny, men dog blot med 210 timer eller 3,1 %. Den beskedne timetalsforøgelse satte sig ikke mærkbare spor.

Overgang til årstimetal i 2003

Folkeskolen fik i løbet af 1990'erne stadig større imageproblemer, så efter skiftet i 2001 til en borgerlig regering stod der opstramning på folkeskoledagsordenen. I 2003 blev folkeskoleloven derfor ændret på flere områder. Et af dem var elevtimetallet, som herefter blev udmeldt som årstimetal med tilhørende minimumsårstimetal i afgrænsede fag og fagblokke. Det planlagte undervisningstimetal skulle årligt indberettes af kommunerne til UNI•C Statistik & Analyse, der opgjorde tallene på landsbasis, første gang i 2006.

Af andre større 2003-ændringer kan nævnes, at de vejledende Klare Mål fra 2001 blev erstattet af obligatoriske Fælles Mål. Samtidig blev engelskundervisningen igen rykket et år frem, nu med start i 3. klasse, og der blev fastlagt en indholdsbeskrivelse for børnehaveklassen bestående af seks undervisningstemaer med tilhørende mål for elevernes vidensstilegnelse – leg og udviklende aktiviteter var ikke længere nok. Ulla Tørnæs blev i 2005 afløst på undervisningsministerposten af Bertel Haarder, som videreførte regeringens bestræbelser på at øge fagligheden i folkeskolen.

Tabel 5. Timetal 2003, 1.-9. klasse

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	Ugt. lektioner a 45 min**	Årsklokketimer a 60 min. min i 40 uger
Dansk	300	270	240	180	180	180	180	180	180	63	1890
Engelsk	-	-	60	60	90	90	90	90	90	19	570
Tysk eller fransk	-	-	-	-	-	-	90	120	120	11	330
Historie	-	-	30	30	30	60	60	60	30	10	300
Samfundsfag	-	-	-	-	-	-	-	60	60	4	120
Kristendomskundskab	60	30	30	30	30	60	-	30	30	10	300
Matematik	150	150	150	120	120	120	120	120	120	39	1170
Natur/teknik	30	30	60	60	60	60	-	-	-	10	300
Geografi	-	-	-	-	-	-	60	60	-	4	120
Biologi	-	-	-	-	-	-	60	60	30	5	150
Fysik/kemi	-	-	-	-	-	-	60	60	90	7	210
Idræt	30	60	60	90	90	90	60	60	60	20	600
Musik	30	60	60	60	30	30	-	-	-	9	270
Billedkunst	30	60	60	60	30	-	-	-	-	8	240
*Håndarbejde	-	-	-	60	60	-	-	-	-	4	120
e											
*Sløjd	-	-	-	-	60	60	-	-	-	4	120
*Hjemkunds	-	-	-	-	-	60	90	-	-	5	150

kab												
Håndværk og design samt madkundskab	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valgfag	-	-	-	-	-	-	-	60	60	4	120	
Klassens tid	30	22,5	22,5	22,5	22,5	30	30	30	30	8	240	
I alt	660	682,5	772,5	772,5	802,5	840	900	990	900	244	7320	

* Fagene håndarbejde, sløjd og hjemkundskab med de fælles timetal på 4.-7. kl.tr. 60 – 120 – 120 – 90 er af opgørelsessensyn her skønmæssigt og så ligeligt som muligt fordelt på fagene på de nævnte klassetrin.

**Ugelektionstallet er medtaget for sammenlignelighedens skyld og omregnet som 30 årstimer = 1 ugelektion.

For det samlede timetal betød 2003-ordningen en vækst på i alt 270 årstimer eller 3,8 %, men udvidelsen gav alligevel ikke bedre PISA-resultater.

I 2006 blev timetallet så på ny udvidet, denne gang med en ugentlig lektion i dansk på 1.-3. klassetrin og i historie på 4. og 5. klassetrin. Samtidig blev folkeskolens arbejdsvilkår endnu en gang strammet med indførelse af nationale test, elevplaner, obligatoriske afgangsprøver og kvalitetsrapporter.

Status med 2010-ordningen

Af 2010-timefordelingsplanen fremgår den fuldt indfasede timeplan fra 2003, inklusive ovennævnte timetalsudvidelser i 2006. Planen er dermed seneste gældende timefordeling før 2014-ordningen, og den er derfor her medtaget som sammenligningsgrundlag for den aktuelle udformning af heldagsskolen.

Tabel 6. Timetal 2006/-10, 1.-9. klasse

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	Ugt. lektioner a 45 min	Årsklokketimer a 60 min. min i 40 uger
Dansk	330	300	270	180	180	18	18	18	18	66	1980
Engelsk	-	-	60	60	90	90	90	90	90	19	570
Tysk eller fransk	-	-	-	-	-	-	90	12	12	11	330
Historie	-	-	30	60	60	60	60	60	30	12	360
Samfundsfag	-	-	-	-	-	-	-	60	60	4	120
Kristendoms-kundskab	60	30	30	30	30	60	-	30	30	10	300
Matematik	150	150	150	120	120	12	12	12	12	39	1170
Natur/teknik	30	30	60	60	60	60	-	-	-	10	300
Geografi	-	-	-	-	-	-	30	60	30	4	120
Biologi	-	-	-	-	-	-	60	60	30	5	150
Fysik/kemi	-	-	-	-	-	-	60	60	90	7	210
Idræt	30	60	60	90	90	90	60	60	60	20	600
Musik	30	60	60	60	30	30	-	-	-	9	270
Billedkunst	30	60	60	60	30	-	-	-	-	8	240
*Håndarbejde	-	-	-	60	60	-	-	-	-	4	120

*Sløjd	-	-	-	-	60	60	-	-	-	4	120
*Hjemkundskab	-	-	-	-	-	60	90	-	-	5	150
Valgfag	-	-	-	-	-	-	-	60	60	4	120
Klassens tid	30	22,5	22,5	22,5	22,5	30	30	30	30	8	240
I alt	690	712,5	802,5	802,5	832,5	840	870	990	930	249	7470

* Fagene håndarbejde, sløjd og hjemkundskab med de fælles timetal på 4.-7. kl.tr. 60 – 120 – 120 – 90 er af opgørelsehensyn her skønmæssigt og så ligeligt som muligt fordelt på fagene på de nævnte klassetrin.

Timetallet steg denne gang med 150 årstimer eller 2 % - men PISA-resultaterne forblev utilfredsstillende. Det var en torn i øjet på den borgerlige regering, som ellers nåede at ændre folkeskoleloven hele 28 gange i sin 10-årige levetid. Bertel Haarder blev som undervisningsminister februar 2010 efterfulgt af Tina Nedergaard (V), som i marts 2011 blev afløst af Troels Lund Poulsen (V), der fik et halvt år frem til folketingsvalget november samme år (Holm-Larsen 2010 s. 101).

Efter den borgerlige regering fulgte en S-RV-SF-regering med Christine Antorini (S) i spidsen for et Børne- og undervisningsministerium, der fik tilført 0-6-årsområdet fra Socialministeriet, mens alle korte og mellemlange uddannelser, herunder læreruddannelsen og pædagoguddannelsen, blev overført til Uddannelsesministeriet. Ved en regeringsrokade august 2013 flyttede dagtilbudsområdet tilbage til Social-, Børne- og Integrationsministeriet, da Annette Vilhelmsen (SF) var blevet minister for området, og så fik Undervisningsministeriet sit velkendte navn tilbage.

Højt på regeringspartierne arbejdseddelse stod ønsket om at gennemføre en dybtgående ændring af folkeskoleloven og tilvejebringe en mærkbar forøgelse af elevernes timetal – uden at man dog tog det politisk ømtålelige begreb "heldagsskole" i sin mund. Da timetalsforøgelsen var finansieret ved OK 13, kunne den såkaldte folkeskolereform vedtages foråret 2014. Der kunne dog ikke opnås enighed med forligspartneren det Konservative Folkeparti om obligatorisk lektielæsning i skoletiden, så indtil førstkomende folketingsvalg er denne lektielæsning stadig frivillig for eleverne.

Heldagsskolens 2014-ordning

Elevtimetallet var her som nævnt et af hovedændringspunkterne, og timestfordelingsplanen indgår da også som lovens bilag 1. Værd at hæfte sig ved i den givne sammenhæng er, at man har opretholdt skellet mellem faglig undervisning og andre aktiviteter, som er samlet under det nye begreb "understøttende undervisning". Af tabel 7 fremgår derfor foruden fagtimetallet også pausetid og tid til understøttende aktiviteter samt lovens minimums- og maksimumstimetal.

På listen over undervisningsfag dukkede en række nye navne op, fx "håndværk og design" (en fusion af sløjd og håndarbejde), "madkundskab" (før hjemkundskab), "natur og teknologi" (før natur/teknik), "uddannelse og job" (før uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering) samt valgfaget "medier" (før "fotolære" og "medier"), jf. tabel 7. Samtidig gennemførtes kompetencemål for alle fag og en række tilsynsstramninger.

Tabel 7. Timetal 2014, 1.-9. klasse

Fag:	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	Ugt. lektioner a 45 min	Årsklokketimer a 60 min. min i 40 uger
Dansk	330	300	270	210	210	210	210	210	210	72	2160
Engelsk	30	30	60	60	90	90	90	90	90	21	630
Tysk eller fransk	-	-	-	-	30	60	90	90	90	12	360
Historie	-	-	30	60	60	60	60	60	30	12	360
Kristendomskundskab	60	30	30	30	30	60	-	30	30	10	300
Samfundsfag	-	-	-	-	-	-	-	60	60	4	120

Matematik	150	150	150	150	150	150	150	150	150	45	1350
Natur/teknologi	30	60	60	90	60	60	-	-	-	12	360
Geografi	-	-	-	-	-	-	60	30	30	4	120
Biologi	-	-	-	-	-	-	60	60	30	5	150
Fysik/kemi	-	-	-	-	-	-	60	60	90	7	210
Idræt	60	60	60	90	90	90	60	60	60	21	630
Musik	60	60	60	60	60	30	-	-	-	11	330
Billedkunst	30	60	60	60	30	-	-	-	-	8	240
Håndværk og design samt madkundskab	-	-	-	90	120	120	60	-	-	13	390
Valgfag	-	-	-	-	-	-	60	60	60	6	180
I alt	750	750	780	900	930	930	960	960	930	263	7890
Understøttende undervisning, pausetid (22,22 % af fagtimetal, afrundet)	167	167	173	200	207	207	213	213	207	-	1754
*Understøttende undervisning, andre aktiviteter	283	283	247	220	183	183	227	227	263	-	2116
Max undervisningstid 1400 (§ 14 b) og minimumstimetotal på 1.-6. klassetrin	120	120	120	132	132	132	140	140	140	-	11760
	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

* Her indgår klassens tid, som tidligere havde selvstændigt timetal samt aktiviteter som bl.a. lektiehjælp, 45 minutters daglig bevægelse og transporttid ved ekskursioner mv. (§ 16 a)

Denne gang var timetalsforøgelsen til den faglige undervisning noget mere substantiel, nemlig på i alt 420 årstimer eller 5,6 % af det hidtidige timetal. Der er dog et stykke vej igen til 1960'ernes timetal.

Periodens timetal sammenstillet

Årstimetallene i tabel 1-7 er her sammenstillet efter 2014-ordningens fagrække, så hvert fags kvantitative udvikling i perioden kan aflæses. Det skal dog lige nævnes, at man ikke dermed med sikkerhed kan sige, hvor mange timer en elev har haft i sin 9-årige skoletid, dels fordi han eller hun kan være begyndt skolen under én timeplan, som så i løbet af skoletiden er blevet afløst af en eller flere andre, dels fordi analysen omhandler vejledende og ikke kommunalt besluttede timetal.

Tabel 8. Elevernes årstimetotal i fagene 1.-9. klasse 1960-2014

Fag:	1960	1970	1975	1993	2003	2006/-10	2014
Dansk	2500	1833	1800	1800	1890	1980	2160
Engelsk	500	566	450	510	570	570	630
2. fremmedsprog (tysk, fransk)	400	333	330	330	330	330	360

Historie	400	367	270	270	300	360	360
Kristendomskundskab	400	433	300	300	300	300	300
Samfundsfag	-	-	-	150	120	120	120
Matematik	1533	1267	1080	1080	1170	1170	1350
Natur/teknologi	-	-	-	330	300	300	360
Geografi	400	367	270	120	120	120	120
Biologi	333	367	270	120	150	150	150
Fysik/kemi	300	233	180	180	210	210	210
Idræt	767-700	600	510	570	600	600	630
Musik	400	400	240	240	270	270	330
Billedkunst	533-300	400	240	270	240	240	240
Håndarbejde	0-433	267	120	120	120	120	-
Sløjd	300-0	(200-0)	120	120	120	120	-
Hjemkundskab	0-167	100	150	150	150	150	-
Håndværk og design samt madkundskab	-	-	-	-	-	-	390
Valgfag	-	133	240	120	120	120	180
Klassens tid	-	-	270	270	240	240	(del af understøtt. uv.)
Vejledende antal klokketimer pr. år til faglig undervisning i 1.-9. klasse	8766	7667	6840	7050	7320	7470	7890

Ved sammenstillingen af fagenes årstimetal bliver nogle mere eller mindre åbenlyse udviklingstendenser i de enkelte fag tydelige:

- Dansk har således til enhver tid været folkeskolens absolutte hovedfag, men hele tiden med en klar afstand til matematik som næststørste fag.
- Matematik har undervejs i perioden fået en tydeligere matematisk profil, idet regningsdelen er gradvis nedtonet; faget har da også siden 1993 alene heddet matematik.
- Betydningen af fremmedsprogsundervisning er blevet stadig mere synlig, og engelsk har cementeret sin status som vigtigste kommunikationssprog frem for tysk og fransk.
- Historie har næsten opretholdt sit timetal, og ses det i sammenhæng med samtidsorientering, har der fundet en opprioritering sted.
- Det samme kan ikke siges om kristendomskundskab, som var en af grundpillerne i 1800-tallets folkeskole. Med 1975-loven blev faget beskåret med en fjerdedel af sit timetal og har siden holdt sig på dette niveau.
- Også idræt har holdt sin stilling, og ses fagtimetallet i sammenhæng med kravet om mindst 45

minutters daglig bevægelse på alle klassetrin, hvad der i et vist omfang dækkes ind via den understøttende undervisning, bliver der med 2014-ordningen alt i alt mere motion end ved tidligere ordninger.

- Klassens time/klassens tid, der af nogle har været set som et udtryk for et elevsyn, der prioriterer trivsel over faglig læring, indgår nu i den understøttende undervisning og figurerer ikke længere selvstændigt på folkeskolens fagplan.

Hvilke fag og faggrupper gik frem og hvilke tilbage?

Timefordelingsplaner er den konkrete udmøntning af de intentioner, lovgivere har ønsket fremmet, når de har skruet på bestemmelserne om folkeskolens virksomhed. Ordvalget i folkeskolelovens formålsparagraf skal derfor spejle tidens værdier og samfundets forventninger til borgerne. Periodens forskydning fra hensynet til fællesskabet over mod det enkelte individs identitetsdannelse kan eksempelvis aflæses af ordvalget i den Blå Betænkning om, at "det er skolens formål at dygtiggøre børnene til at gå ud i samfunds- og erhvervslivet ...", over for 1993-lovens formulering om skolens medvirken til "den enkelte elevs alsidige personlige udvikling" (Holm-Larsen 2013 s. 102-103).

I tabel 9 er derfor belyst – i timetal og procentvis – hvilke fag, der i 2014 har fået flere timer og hvilke færre, sammenholdt med dels den Blå Betænkning fra 1960, dels periodens lavpunkt i 1975.

Tabel 9. Timetalsfremgang og -tilbagegang i 2014 set i relation til 1960 og 1975

Fag:	2014	1960	Timetals- forskelle 2014- 1960	Procent- forskelle fra 1960	1975	Timetals- forskelle 2014- 1975	Procent- forskelle fra 1975
Dansk (og skrivning)	2160	2500	÷ 340	÷ 13,6 %	1800	+ 360	+ 20 %
Engelsk	630	500	+ 130	+ 26 %	450	+ 180	+ 40 %
2. fremmedsprog (tysk, fransk)	360	400	÷ 40	÷ 10 %	330	+ 30	+ 9,1 %
Historie	360	400	÷ 40	÷ 10 %	270	+ 90	+ 33,3 %
Kristendomskund- skab	300	400	÷ 100	÷ 25 %	300	0	0
**Samfundsfag	120	-	-	-	-	-	-
Matematik	1350	1533	÷ 183	÷ 11,9 %	1080	+ 270	+ 25 %
**Natur/teknologi	150	-	-	-	-	-	-
Geografi	120	400	÷ 280	÷ 70 %	270	÷ 150	÷ 55,6 %
Biologi	150	333	÷ 183	÷ 55 %	270	÷ 120	÷ 44,4 %
Fysik/kemi	210	300	÷ 90	÷ 30 %	180	+ 30	+ 16,7 %
Idræt	630	767-700*	÷ 104	÷ 14,2 %	510	+ 120	+ 23,5 %
Musik	330	400	÷ 70	÷ 17,5 %	240	+ 90	+ 37,5 %
Billedkunst	240	533-300*	÷ 177	÷ 42,4 %	240	0	0 %
Håndarbejde, sløjd,	-	300-600*	÷ 60	÷ 13,3 %	390	0	0 %

hjemkundskab							
Håndværk og design samt madkundskab	390	-					
Valgfag	180	-	-	-	240	÷ 60	÷ 25 %
Vejledende antal klokketimer pr. år til faglig undervisning i 1.-9. klasse	7890	8766	÷ 876	÷ 10 %	6840	+ 1050	+ 15,4 %

*Da timetalsforskellen i kolonne 4 ved 1960-timetallets kønsopdelte undervisning er beregnet som et gennemsnit af drenges og pigers timetal, forekommer der en difference på 1 time grundet afrunding.

** Samfundsfag og natur/teknik blev indført med 1993-loven. En sammenligning er derfor udeladt her. Det samme gælder valgfag ved 1960-sammenligningen.

Udgangspunktet for tabel 9 er 2014-ordningen. De fag, hvor 2014-timetallet ligger lavest, er her markeret med rødt – til forskel fra de "hvide" fag, hvor 2014-ordningen ligger højest.

Når man ser nærmere på, hvilke fag der igennem dette halve århundrede er blevet henholdsvis op- og nedprioriteret, er det værd at hæfte sig ved timetallenes U-formede udviklingskurve. Set i relation til 1960-timetallet har alene faget engelsk fået forøget sit timetal, og i alle øvrige fag har eleverne i 2014 fået færre timer, dvs. i alt et timetalsfald på 10 %. Sammenlignet med 1975-lovens generelt lave timetal ligger 2014-timetallet til gengæld lunt i svinget og kun lavest i tre fag, nemlig geografi, biologi og valgfag, mens eleverne i kristendomskundskab, billedkunst og praktiske fag fået samme timetal som i 1975 og i de øvrige fag flere timer. Alt i alt er timetallet i denne periode således øget med 15,4 %.

Et retvisende indtryk kan i visse tilfælde direkte aflæses af timetalsudviklingen i det enkelte fag, fx dansk, matematik og kristendomskundskab. Men når der er tale om beslægtede fag, kan det give et mere fyldestgørende billede at samle fagene i grupper. I tabel 10 er derfor sammenholdt timetal for enkelte fag, der i perioden har været i fokus i den pædagogiske debat, mens andre fag er grupperet sammen med beslægtede fag for at tydeliggøre en samlet udvikling på et fagligt område; det gælder bl.a. naturfagene, hvor faget natur/teknik ved sin oprettelse i 1993 hentede både fagligt indhold og timer fra fagene geografi og biologi. Geografi fremstår i tabel 9 således som en af de store tabere, men ser man på naturfagene under ét, tegner der sig et andet og langt mere positivt billede, jf. tabel 10.

Tabel 10. Forskelle i årstimetal i hovedfag og faggrupper 1.-9. klasse 1960, 1975 og 2014

Udvalgte fag:	1960	1970	1975	1993	2003	2006/-10	2014
Dansk	2500	1833	1800	1800	1890	1980	2160
Matematik	1533	1267	1080	1080	1170	1170	1350
Kristendomskundskab	400	433	300	300	300	300	300
Engelsk	500	566	450	510	570	570	630
Idræt	767-700	600	510	570	600	600	630

Faggrupper mv.:

I. og 2. fremmedsprog i alt	900	899	780	840	900	900	990
Historie og samfundsfag	400	367	270	420	420	480	480
Naturfag (geografi, biologi, natur/teknologi og fysik/kemi)	1033	967	720	750	780	780	840
Musiske fag (musik, billedkunst)	817	800	480	510	510	510	570
Praktiske fag (håndarbejde, sløjd, hjemkundskab samt Håndværk og design samt madkundskab)	300-600	367	390	390	390	390	390
Valgfag	-	133	240	120	120	120	180
Klassens time/tid	-	-	270	270	240	240	0 (del af understøtt. uv.)

I tabellen er højeste timetal for hvert fag/gruppe markeret med skygge. Som det fremgår, er det alene fremmedsprogsundervisningen og til dels historie-samfundsfag, som står stærkere i 2014 end i tidligere perioder, hvilket harmonerer godt med samfundets internationalisering og tidens individ- og konkurrencefokusering. Også på andre punkter spejles samfundsudviklingen, fx ved 1975- og 1993-lovens høje prioritering af valgfag og klassens time. Det generelle indtryk er dog, at 1960-ordningen står stærkest, ikke alene i boglige fag som dansk, matematik og naturfag, men også i både praktisk-musiske fag og idræt.

Sammenfattende må det således konstateres, at indførelsen af femdagesugen i 1970, afkortningen af lektionslængden og de senere årtiers stadig stærkere økonomistyring tilsammen har bevirket en så massiv timetalsreduktion på folkeskolens 1.-9. klassetrin, at selv det relativt pæne timetalsløft i 2014 ikke har været nok til at opnå samme timetalsniveau som i 1960.

Litteratur

Barfod, Aa. (1950): *Håndbog i lovgivningen om den danske folkeskole*. Gyldendalske Boghandel.

Blaksteen, M. og E. Forsberg (1994): *Ny folkeskolelov. Kommenteret udgave*. 2. udg. Forlaget Kommuneinformation.

Bomholt, J. (1955): *Balance i Skolebilledet*. Forlaget Fremad.

Helsted, H. (1979): *Lov om folkeskolen af 26. juni 1975 med indledning og kommentarer ved Henrik Helsted, kontorchef i Undervisningsministeriet*. 3. udg. (1. udg. 1975). Finn Suenson Forlag.

Holm-Larsen, S. (2010): "Realskolens afskaffelse og videreførelse – realskolen og 10. klasse i lovgivning og debat 1958'-2010" i *Realskolen gennem 200 år – kundskaber og erhvervsforberedelse*. Bind I. Danmarks Privatskoleforening.

Holm-Larsen, S. (2013): "Didaktiske udfordringer i dansk uddannelse før og nu" i *Didaktik – lærerfaglighed, skole og læring*. Forlaget U-press.

Jensen, H. (1989): "Undervisningsvejledning for folkeskolen – specielt om Folkeskolens Læseplansudvalg 1965-75". Uafsluttet manuskript gengivet i *Med omhu og overblik – Hans Jensen og folkeskolen*. Udgivet af Selskabet for Dansk Skolehistorie, red. K. Kjersgaard Eskildsen. Odense Universitetsforlag 1997.

Skov, P. (1986): *Skolens indhold og vilkår*. Temahæfte nr. 2. Danmarks Skolelederforening.

Lovtekster mv.

Lovbekendtgørelse nr. 220 af 18.6.1958 om *folkeskolen*.

Lov nr. 235 af 27.5.1970 om *ændring af lov om folkeskolen (indførelse af 5-dagesugen)*.

Lov nr. 121 af 17.4.1972 om *ændring af lov om folkeskolen (undervisningspligten udvides fra 7 til 9 år)*.

Lov nr. 313 af 26.6.1975 om *folkeskolen (ny folkeskolelov)*.

Lov nr. 243 af 8.6.1977 om *ændring af lov om folkeskolen (udvidelse af timetallet på 8.-10. klassetrin)*.

Lov nr. 435 af 13.6.1990 om *ændring af lov om folkeskolen (afbureaukratisering, deregulering, frit skolevalg)*.

Lov nr. 509 af 30.6.1993 om *folkeskolen (ny folkeskolelov)*.

Lov nr. 191 af 21.3.1994 om *ændring af lov om folkeskolen (Obligatorisk timetal)*.

Lov nr. 413 af 22.5.1996 om *ændring af lov om folkeskolen (ugentligt minimumstimetal og skoledistrikter i modtagelsesklasser)*.

Lov nr. 300 af 30.4.2003 om *ændring af lov om folkeskolen (Overgang fra uge- til årsnorm beregnet i hele timer)*.

Lov nr. 572 af 9.6.2006 om *ændring af lov om folkeskolen (bl.a. om ekstra timer i dansk og historie)*.

Lov nr. 1640 af 26.12.2013 (L 51) om forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen og forskellige andre love. (*Indførelse af en længere og mere varieret skoledag*).

Lov nr. 1641 af 26.12.2013 (L 52) om forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (*Indførelse af obligatorisk lektiehjælp og faglig fordybelse*).

Lov nr. 406 af 28.4.2014 om forslag til lov om *ændring af lov om folkeskolen og forskellige andre love. (Forenkling af regelsættet Fælles Mål, kvalitetsrapporter og elevplaner samt opfølgning på mål for folkeskolen m.v.)*.

Bekendtgørelse nr. 615 af 29.6.1994 om *muligheden for fravigelse af den ugentlige undervisningstid i folkeskolens 1.-7. klasse*.

Bekendtgørelse nr. 537 af 18.6.2003, ændret ved bekendtgørelse nr. 805 af 15.7.2004 og videreført som bekendtgørelse nr. 1131 af 15.11.2006 om *undervisningstimetal i folkeskolen for skoleårene 2006/07-2010/11 samt efterfølgende skoleår*.

Den Blå Betænkning I (1960) og II (1961). Undervisningsministeriet.

Den Brune Betænkning (1961). Undervisningsministeriet.

Cirkulærer nr. 21 af 9.2.1960 og af 10.1.1961 om *midlertidig nedsættelse af antallet af undervisningstimer*.

Cirkulære nr. 150 af 25.6.1970 om *ændring af folkeskoleloven*.

Cirkulære af 23.8.1975 om *gennemførelse af lov om folkeskolen*.

Cirkulære af 9.12.1975 om *udformningen af undervisningsplaner i folkeskolen*.

Cirkulære af 23.3.1976 om *frikvarterer og spisepauser i folkeskolen*.

Vejledning af 16.9.1975 om *udarbejdelse af timefordelingsplaner i folkeskolen*.

Vejledning af 14.3.1980 om *udarbejdelse af timefordelingsplaner i folkeskolen*.

WWW-adresser

<http://www.uvm.dk/Den-nye-folkeskole>

Undervisningsministeriets hjemmeside om folkeskolereformen 2014.

http://uvm.dk/Om-os/~media/UVM/Filer/I%20fokus/Tema/Timetal/100908_minimumstimetal_vejledende.ashx

Undervisningsministeriets hjemmeside om elevtimetal.

<http://www.uvm.dk/Service/Statistik/Statistik-om-folkeskolen-og-frie-skoler/Statistik-om-elever-i-folkeskolen-og-frie-skoler/Statistik-om-undervisningstimetal-i-folkeskolen>

Rummer bl.a. Undervisningsministeriets internetpublikationer "Folkeskolernes planlagte undervisningstimetal" for 2010-2012 og for 2011-13.

<http://uvm.dk/~media/UVM/Filer/Stat/PDF13/130902%20Folkeskolernes%20planlagte%20undervisningstimetal%202010%202012.ashx>